

Protocol doubleren / doorstromen

CBS Prinses Máxima

Annie M. G. Schmidtlaan 6
2652 HJ Berkel en Rodenrijs (Lansingerland)
T 0105190786
W www.prinsesmaximaschool.nl
E info@prinsesmaximaschool.nl

1 Inleiding

De Wet op het Primair Onderwijs gaat uit van een ononderbroken ontwikkeling van iedere leerling (art. 8.1). Dat betekent dat een leerling in beginsel binnen een tijdvak van acht aaneensluitende jaren het primair onderwijs moet kunnen doorlopen (art. 8.7). De wettelijke kaders van de vrijheid van (de inrichting van) het onderwijs bieden de school relatief veel beleidsruimte. Maar de door de school gemaakte keuzes moeten een ononderbroken ontwikkeling als doel hebben.

Omdat doubleren ingaat tegen een ononderbroken ontwikkeling en vaak een ingrijpende gebeurtenis is voor leerling en ouders¹, moet de afweging doorstromen of doubleren zorgvuldig gemaakt worden. Kansen en risico's moeten goed in beeld worden gebracht en overwogen om tot een verantwoord besluit te komen.

Dit protocol laat de procedure zien die onze school hanteert, wanneer de ontwikkeling van een leerling stagneert en de vraag opkomt: doorstromen of doubleren? Het protocol maakt (als bijlage) onderdeel uit van het ondersteuningsplan van de school.

In individuele gevallen kan beredeneerd afgeweken worden van dit overgangprotocol. Het besluit om af te wijken van het protocol wordt genomen door de directie.

2 Doubleren en doorstromen in de leerjaren 1 en 2

Het tot stand brengen van een ononderbroken ontwikkeling betekent dat de kalenderleeftijd als criterium voor het doorstromen/doubleren is losgelaten.² We kijken nu naar (de voortgang in) de ontwikkeling van de individuele leerling. Vroeger kwamen kleuters die na 1 oktober vier jaar werden (en dus na die datum op school begonnen) automatisch in het nieuwe schooljaar weer in groep 1 terecht. Dit vanwege hun jonge leeftijd en om te waarborgen dat deze kinderen minstens twee volledige schooljaren in groep 1/2 doorbrachten.

Deze 1 oktobergrens mag nu echter niet meer worden gehanteerd. De wetgever gaat uit van een ononderbroken ontwikkeling van iedere leerling (Wet PO, art. 8.1). De leerlingen moeten nu beoordeeld worden op hun cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling, op basis van door de school opgestelde criteria. Als de school van mening is dat een leerling groep 1 moet overdoen, dan moet de school aantonen op basis van welke criteria de leerling niet voldoet aan de overgangsnormen en moet voor deze leerling een handelingsplan worden opgesteld.

Om tot een overwogen besluit te komen: doorstromen of doubleren, is een goed beeld van de ontwikkeling van leerlingen noodzakelijk. We houden deze ontwikkeling vanaf het moment dat de leerling bij ons op school komt in de gaten via het leerlingvolgsysteem.

2.1 Monitoren

Een leerling stroomt gewoonlijk in het basisonderwijs in op het moment dat hij/zij vier jaar oud wordt. Het signaleren van leer- en gedragsproblemen begint al vanaf het eerste moment. De

¹ Waar in dit protocol gesproken wordt van ouders zijn (wettelijk toegewezen) verzorgers van leerlingen inbegrepen.

² Vóór 1985 volgden leerlingen die na 1 oktober geboren waren gewoonlijk één jaar langer (dat wil zeggen: bijna drie jaar) kleuteronderwijs. Deze leerlingen gingen niet, zoals de leerlingen die vóór 1 oktober geboren waren, over naar klas 1 van de lagere school (groep 3).

leerlingen worden geobserveerd in hun ontwikkeling en maken voortgangstoetsen. Zo komen ook de leerlingen in beeld met een verhoogd risico op leesproblemen.

Tijdens de eerste twee leerjaren worden de volgende observaties en voortgangstoetsen afgenomen:

Observatie of toets	Groep	Peilpunt
1 Observatielijst leerlingvolgsysteem Inzichtelijk	1 + 2	start, januari, juni januari, juni
Voor risicoleerlingen: 2 Protocol Leesproblemen en dyslexie: A Signalering beginnende geletterdheid (observatie) B Screening beginnende geletterdheid	1 (2) 2	januari, juni (oktober, januari) januari, (juni)
3 Cito-toetsen: A Cito-toets Taal voor Kleuters B Cito-toets Rekenen voor Kleuters	1 2 1 2	januari, juni januari, juni januari, juni januari, juni

Observatielijst Cito

Leerlingen die in groep 1 instromen, wennen de eerste zes weken. Hierna wordt de beginsituatie bepaald. Dan wordt deze leerling direct al opgenomen in het leerlingvolgsysteem. Elke leerling wordt geobserveerd op de onderdelen: kringgedrag, speelgedrag, werkgedrag, sociaal-emotioneel gedrag, taal, motoriek, zintuiglijke ontwikkeling, ordenen en zelfredzaamheid.

Protocol Leesproblemen en dyslexie

Voor risicoleerlingen wordt het Protocol Leesproblemen en dyslexie gebruikt. Dit protocol bestaat uit twee observatielijsten. In groep 2 wordt de observatielijst Signalering ontwikkeling beginnende geletterdheid (Smits)³ ingevuld, in januari en juni. Met de Signaleringslijst wordt de beginnende lees- en schrijfontwikkeling bij kleuters gevolgd en nagegaan hoe een leerling zich op het gebied van beginnende geletterdheid ontwikkelt. Voor leerlingen die uitvallen op meerdere onderdelen wordt een handelingsplan opgesteld.

Naast de signalering ontwikkeling beginnende geletterdheid wordt in groep 2 voor de risicoleerlingen ook de screening voor oudste kleuters (groep 2 en dubluere groep 1) afgenomen. Als een leerling onvoldoende scoort bij één of meer onderdelen is hij/zij een risicoleerling voor leesproblemen en dyslexie. Deze leerlingen krijgen naast het extra aanbod van Piramide een voorschotbenadering (Smits)⁴. Aan het eind van groep 2 wordt bij de uitvallers de screening opnieuw afgenomen om de effecten van de voorschotbenadering vast te stellen.

Cito-toetsen Taal voor kleuters en Rekenen voor kleuters

Er worden in de kleutergroepen meerdere aspecten van cognitieve ontwikkeling van leerlingen gesignaleerd en geregistreerd. Vanaf het moment dat leerlingen drie maanden of langer op school zijn, doen zij ook mee aan Cito-toetsen, gericht op taalontwikkeling (Taal voor kleuters) en op

⁴ H. Wentink e.a. (2008). Protocol Leesproblemen en dyslexie voor groep 1 en 2. Expertisecentrum Nederlands, pp. 47 e.v. Zie ook: www.tbraams.nl/pdf/risicokleuters.pdf

ruimtelijk inzicht en ordenen (Rekenen voor kleuters). Deze worden op vaste momenten in het jaar afgenomen (zie tabel).

Smits (2010) beschrijft een aantal kenmerken waarop gelet moet worden op het gebied van lezen. Onze maatschappij is zo geletterd dat jonge kinderen vanzelf al letters oppikken. Kinderen kennen aan het eind van groep 2 ten minste achttien letters. Kinderen die minder letters kunnen benoemen, lopen een verhoogd risico om uit te vallen. Ook woordenschat, mondelinge taalvaardigheid, fonemisch bewustzijn en auditieve analyse zijn belangrijke voorspellers van leessucces.

Gelderblom (2009) beschrijft een aantal belangrijke doelen op het gebied van rekenen die een voorwaarde vormen voor rekensucces in groep 3: kinderen kennen de cijfersymbolen, kunnen tot 20 tellen, kunnen vanaf een gegeven getal verder tellen, kunnen terugtellen vanaf 10 en kunnen buurgetallen noemen tot 20.

Als bekend is welke leerlingen deze lees- en rekendoelen waarschijnlijk niet zullen halen, krijgen zij extra leertijd en aandacht van de leerkracht, zodat deze doelen mogelijk alsnog worden gehaald. Want wanneer er in de kleutergroepen niet ingezet wordt op preventie en voorschotbenadering, dan lopen kinderen een verhoogd risico om uit te vallen in groep 3.

2.2 Criteria

Er zijn geen landelijke richtlijnen voor de beoordeling of een kind toe is aan groep 3. De school stelt zelf haar richtlijnen vast, vanuit de gedachte van de doorgaande ontwikkeling. Vanuit die gedachte zullen leerlingen die vóór januari in groep 1 instromen in principe na de zomervakantie doorstromen naar leerjaar 2. Een leerling is bij de overgang naar groep 3 (en daarmee dus uitstroom uit de kleuterbouw) doorgaans (bijna) zes jaar.

Er kunnen redenen zijn om, gelet op de specifieke ontwikkeling van een leerling, de doorstroming naar groep 3 uit te stellen. Want er zijn leerlingen die op zesjarige leeftijd nog niet (helemaal) toe zijn aan de leerstof en de werkwijze in groep 3. Het is een ontwikkelingspsychologisch gegeven dat het tempo waarin kinderen zich ontwikkelen verschilt en lang niet altijd samenvalt met onze overgangen gebaseerd op kalenderleeftijd (leerstofjaarklassensysteem). De school houdt met deze verschillen in ontwikkelingstempo rekening, omdat het overvragen van jonge kinderen kan leiden tot onzekerheid, faalangst en uitval.⁵

Ten eerste leidt kleuterbouwverlenging niet tot een duurzaam hoger prestatieniveau. Het idee dat zwakke leerlingen profiteren van een extra jaar kleuteren en het in het vervolg van hun schoolloopbaan beter gaan doen, wordt door onderzoek niet bevestigd. In leerjaar 4 blijken kleuterbouwverlengers nog wel hoger te scoren op taal- en rekentoetsen dan de vergelijkbare groep zonder verlenging. Maar in leerjaar 6 is deze voorsprong al bijna weg en in leerjaar 8 is er helemaal geen verschil meer op taal, rekenen en begrijpend lezen. Op de korte termijn hebben de kleuterbouwverlengers dus profijt van hun extra jaar kleuteren, maar ze eindigen op hetzelfde prestatieniveau als vergelijkbare leerlingen zonder kleuterbouwverlenging. Met andere woorden: het effect ebt weg.^{6,7}

⁵ Anneke Smits spreekt van de 'voorschotbenadering' waarbij met risicoleerlingen gericht gewerkt wordt aan genoemde voorwaarden. Dus geen kinderen uit de klas halen. De voorschotbenadering mag namelijk nooit de eerste faalervaring zijn: ik kan het niet en ben anders. De voorschotbenadering is juist bedoeld om een 'circle of failure' te voorkomen.

⁶ Een verlengde kleuterperiode of 'kleuterbouwverlenging' is niet meer of minder dan een eufemisme voor 'zittenblijven' of 'doubleren'.

Daarnaast kan het risico op leesproblemen pas in januari van groep 2 worden vastgesteld aan de hand van de Screening beginnende geletterdheid.⁸

Ook is van belang dat extra begeleiding bij leesproblemen zo vroeg mogelijk wordt ingezet.

Begeleiding bij technisch lezen is het meest effectief vóór het negende levensjaar. Ook daarna kan en moet er geoefend worden, maar de effecten zijn dan minder.

Als een leerling doubleert in groep 1 of 2 kan het zijn dat een leesprobleem pas een jaar later gesignaleerd wordt en wordt er dus een jaar van de meer effectieve periode van technisch lezen gemist. Indien een leerling met risico op leesproblemen in groep 2 toch doubleert, moet het aanbod in technisch lezen in groep 2 zeer intensief en gericht zijn.

De leerling zal veel meer tijd nodig hebben om het technisch lezen aan te leren. Als het leerstofaanbod in groep 2 vergelijkbaar is met dat in groep 3, kan er gedoubleerd worden. Maar wanneer dit aanbod onvoldoende is, is aan te raden deze leerling te laten doorstromen naar groep 3. Bij jonge leerlingen gaat dit altijd in overleg met ouders, IB en leerkracht.

Echter, een kleuterbouwverlenging heeft toch de voorkeur boven doublure in groep 3, zie hiervoor §3: Doubleren en doorstromen in de leerjaren 3 t/m 8 en §2.2.1: 'Herfstleerlingen'.

2.2.1 'Herfstleerlingen'

Herfstleerlingen zijn kinderen die geboren zijn in oktober, november en december. Deze kinderen zullen het eerste schooljaar een onvolledig jaar op school zitten. De vraag is dan of deze kinderen voldoende vooruitgang hebben geboekt om door te kunnen stromen naar de volgende groep.

De Wet op het Primair Onderwijs (WPO) schrijft in art. 8 lid 7 sub b het volgende over de schoolperiode van kinderen:

"Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen... Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat:

A de leerlingen in beginsel binnen een tijdvak van 8 aaneensluitende schooljaren de school kunnen doorlopen;

B de leerlingen in 8 schooljaren ten minste 7520 uren onderwijs ontvangen,..."

Vanuit deze zienswijze zal alleen een kind dat in de zomervakantie geboren is de 8 schooljaren volledig doorlopen.

Tot 1985 was het heel duidelijk: kinderen die voor 1 oktober geboren waren, mochten na de zomervakantie naar de basisschool. Deze harde grens bestaat momenteel niet meer, maar hoe moeten wij omgaan met de overgang van groep 2 naar groep 3?

De kinderen die in oktober, november of december 4 jaar worden, starten op onze school in groep 1. Voor deze kinderen zijn er voor hun vierde verjaardag 5 dagdelen als wendagen beschikbaar in de laatste drie weken voordat ze vier jaar worden. De kinderen die in juli, augustus en september 4 jaar worden, starten direct na de zomervakantie. Leerlingen die in juni jarig zijn, wordt geadviseerd ook na de zomervakantie te starten. Dit is voor een prettiger start omdat de groep kleiner begint. Voor hen wordt één algemene wendag vlak voor de zomervakantie gehouden, waarbij de leerlingen van groep 2 in groep 3 gaan wennen. De nieuwe leerlingen

⁷ J. Roeleveld. Extra jaar kleuteren heeft weinig zin. In: Didactief nr. 9 / november 2007, pp. 34-35

⁸ Een kleuter een jaar langer in groep 2 laten, omdat hij nog te jong of te speels is, heeft niet altijd toegevoegde waarde. Geen belangstelling voor letters kan een signaal zijn voor het risico op leesproblemen en dyslexie (Protocol leesproblemen en dyslexie).

wennen zo in de groep leerlingen waar ze in september het schooljaar mee starten.

In de groepen 1 en 2 wordt er vervolgens nog veel tijd ingeruimd voor het spelen. In spel kunnen kinderen veel groei- en ontwikkelingsvoordeel hebben. Dit kan een positieve bijdrage leveren aan het ontwikkelingsniveau van het kind. Ieder kind heeft recht op een stevige basis. Maar het draait niet alleen om spel, ook de beginnende geletterdheid en gecijferdheid, lichamelijke en sociaal-emotionele ontwikkeling, taakgerichtheid, belangstelling, taalontwikkeling en samenwerken zijn belangrijk om te bepalen of een kind door kan stromen naar groep 3. Deze onderdelen worden geobserveerd, gesignaleerd, gevolgd en/of getoetst. Hiervoor wordt het leerlingvolgsysteem 'Inzichtelijk' gebruikt. Vanaf eind groep 1 worden de Citotoetsen ingezet.

De maand waarin het kind geboren is, is geen ijkpunt om te bepalen of een kind door kan stromen naar groep 3. Gedurende het schooljaar waarin het kind in groep 2 zit zal bekeken worden of het kind cognitief en sociaal-emotioneel toe is aan groep 3. In principe zal een kind dat geboren is in de maanden september, oktober, november en december en 6 jaar wordt, nog een jaar in groep 2 blijven.

In het eindoordeel spelen de volgende aspecten een belangrijke rol:

- ✎ De sociaal-emotionele ontwikkeling, mate van zelfvertrouwen, de zelfstandigheid, taakgerichtheid, motivatie, concentratie en het werktempo. De ervaring leert dat heel jonge leerlingen die minder dan 2 jaar hebben gekleuterd over het algemeen minder schoolrijp zijn. Zij zijn vaak nog speels en het kost hen daardoor grote moeite het tempo van groep 3 bij te houden. Dit levert vaak vele stressmomenten en frustraties op bij leerlingen en ouders.
- ✎ Cognitieve ontwikkeling (beginnende geletterdheid en gecijferdheid). Zie ook voetnoot 8.
- ✎ Cito-toetsen taal en rekenen voor kleuters

Het totaalbeeld van het kind is doorslaggevend.

Als blijkt dat het kind sociaal-emotioneel én cognitief sterk genoeg is om de lesstof van groep 3 aan te kunnen, zal in overleg met ouders en de IB-er besproken worden of het kind naar groep 3 kan. Blijft een kind in groep 2 en zal het dus leertijdverlenging krijgen, dan wordt dit door de inspectie niet gezien als zittenblijven. Een kind zal in de andere groepen eventueel kunnen doubleren.

2.3 Inspectienorm

Uit cijfers van de Inspectie blijkt dat ongeveer één op de tien kleuters een extra jaar kleuteronderwijs doet. Dat betreft vooral jongens en achterstandsleerlingen.⁹

Het percentage kleuterbouwverlenging is volgens de Inspectie te hoog wanneer het boven de twaalf procent ligt (landelijk gemiddelde). Het percentage wordt berekend door de groep late leerlingen¹⁰ te delen door het totaal aantal leerlingen in leerjaar 3, exclusief de 'zittenblijvers'. De inspectie verwacht dat een school kan onderbouwen waarom een leerling in de leerjaren 1 of 2

⁹ Bij de jongens is ongeveer 12 procent vertraagd, bij de meisjes 8 procent. Verder komt kleuterbouwverlenging vaker voor bij leerlingen uit achterstandsgroepen (17 procent), en dan met name bij Turkse en Marokkaanse leerlingen (25 procent).

¹⁰ De Inspectie verstaat onder late leerlingen: de kinderen die op de teldatum van 1 oktober in groep 3 al zeven jaar zijn en deze groep voor de eerste keer doen. De groep zittenblijvers wordt buiten beschouwing gelaten.

¹¹ H. Galama-Koolen. Najaarskinderen, een probleem of een uitdaging? In: De wereld van het jonge kind, december 2006, pp. 98-101.

een verlengde kleuterperiode heeft gekregen.¹¹

3 Doubleren en doorstromen in de leerjaren 3 tot 8

Wanneer zich in leerjaar 3 stagnaties in de ontwikkeling of anderszins leermoeilijkheden voordoen bij een leerling, moet bij de overgang van leerjaar 3 naar leerjaar 4 overwogen worden waar voor deze leerling de meeste leerwinst te behalen is. Om het onderwijs in leerjaar 4 met enig succes te kunnen volgen, is een voldoende leesvaardigheid een noodzakelijke voorwaarde. In beginsel moet een leerling minimaal AVI 3 (E3) op instructieniveau beheersen, tenzij slechts het leestempo onvoldoende is.

Wanneer een leerling nog niet alle letters kent en de leerling is nog niet gedoubleerd, dan is in beginsel doubleren in leerjaar 3 aan te bevelen, omdat daar het leesonderwijs het meest intensief is. Dit met uitzondering van leerlingen met leesproblemen/vermoedelijke dyslexie en gedrags-/concentratieproblemen.

Bij leerlingen die wel voldoende leesvaardig zijn, maar niet voldoende rekenvaardig, is het doorgaan aan te raden om juist wel door te stromen naar leerjaar 4. In leerjaar 3 wordt een groot deel van de tijd besteed aan het aanvankelijk lezen. Dit beheerst deze leerling reeds. Als een leerling met rekenproblemen moet doubleren, is veelal ook het rekenaanbod van leerjaar 4 daarvoor meer effectief.

In groep 4 moet voor doorstroom naar groep 5 het technisch leesniveau eveneens voldoende zijn op zowel snelheid als vaardigheid, met dezelfde kanttekening als bij groep 3.

In hoge uitzondering stroomt een leerling door naar groep 4 tot de herfstvakantie. Blijkt dit dan toch niet het juiste leerjaar, wordt overgegaan tot terugplaatsing naar groep 3.

3.1 Inspectienorm

In de leerjaren 3 tot 8 doubleert landelijk gemiddeld twee procent van de leerlingen. De doorstroming in de leerjaren 3 tot en met 8 is naar het inzicht van de Inspectie onvoldoende als over de laatste twee leerjaren van de leerlingen gemiddeld drie procent of meer doubleert. De Inspectie verwacht dat scholen argumenten hebben wanneer leerlingen de school niet binnen de verwachte acht schooljaren kunnen doorlopen.

4 Uitgangspunten en stappenplan

Op onze school zijn de volgende uitgangspunten en richtlijnen van toepassing bij (de overweging tot) doubleren:

- 1 Op grond van het beginsel van ononderbroken ontwikkeling stroomt een leerling in beginsel door naar een volgende groep.
 - 2 Leerlingen kunnen in hun schoolloopbaan in principe maximaal één keer doubleren.
 - 3 Leerlingen kunnen doubleren in de leerjaren 1 tot en met 5. Een leerling kan in leerjaar 6 of hoger alleen doubleren vanwege bijzondere omstandigheid, bijvoorbeeld: door regelmatig of langdurig verzuim, waardoor de leerling zich minder heeft ontwikkeld dan op grond van zijn/haar capaciteiten verwacht mag worden.
 - 4 De school (i.c. groepsleerkracht(en), intern begeleider, eventueel directie) informeert de ouders tijdig en adequaat over zowel de (doorgaande) ontwikkeling van de leerling als de procedure die aan het schooladvies omtrent doubleren vooraf gaat. We streven naar een
-

schooladvies dat door alle betrokkenen wordt gedragen. Het schooladvies is echter bindend; het besluit ligt bij de school.

De ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor hun kind. Als zij niet akkoord gaan met het schooladvies, kan de directie hen adviseren uit te zien naar een andere school, die beter aansluit bij dat wat de ouders van de school verlangen met het oog op de begeleiding van hun kind.

- 5 In bijzondere gevallen kan beredeneerd worden afgeweken van dit overgangsprotocol. Het besluit hiertoe wordt genomen door de directie van de school.

Om tot doublure te besluiten nemen we de volgende zaken als uitgangspunt:

- ✎ Er dient op meerdere vakgebieden sprake van uitval te zijn (uitval is vanaf een Citoscore CIV). Leidend zijn begrijpend lezen en rekenen.
- ✎ Leerlingen moeten een DLE-achterstand van minimaal een jaar hebben.
- ✎ We kijken niet alleen Citoresultaten, maar ook onvoldoende methodetoetsen worden meegenomen in het beeld van uitval.
- ✎ Bij een score van Citoscore van CIII of hoger, kijken we kritisch naar de vaardigheidsgroei. Is de vaardigheidsgroei tussen twee toetsmomenten niet volgens de verwachting, is dit een eerste signaal voor de school om de onderstaande cyclus voor de leerling te starten.
- ✎ Als criterium om onderstaande cyclus te starten hanteren we twee opeenvolgende lage (vanaf CIV) Citoscores. Echter, is de vaardigheidsgroei bij een Citoscore CIV wel naar verwachting, gaat dit niet op.
- ✎ In groep 6/7/8 vindt alleen bij hoge uitzondering nog doublure plaats, met bijzondere redenen, zoals langdurige ziekte e.d.

Op basis van deze uitgangspunten is het onderstaande stappenplan opgesteld. Dit stappenplan beschrijft de procedure die op school gevolgd wordt in de aanloop naar de besluitvorming omtrent doubleren.

A: Januari: signalering en voorlopig schooladvies

De groepsleerkracht is doorgaans de eerste die signaleert dat er stagnatie in de ontwikkeling optreedt. De leerkracht baseert zijn/haar oordeel op diverse feitelijke gegevens, bijvoorbeeld genormeerde toetsen (Cito en methode) en observaties. Wanneer de leerkracht van mening is dat de betreffende leerling in aanmerking komt om te doubleren, brengt hij/zij zijn/haar bevindingen onder de aandacht van de intern begeleider tijdens de groepsbespreking(en) in (oktober en) januari. Inhoud van dit gesprek:

- ✎ Wat zijn de toetsgegevens?
- ✎ Welke overige gegevens zijn bekend? Bijvoorbeeld: informatie van peuterspeelzaal, externe onderzoeken, intakegesprek met ouders;
- ✎ Over welke ontwikkelingsgebied(en) zijn het meest zorgelijk? Welke hulp is daarvoor gegeven en wat waren de opbrengsten van deze extra hulp?
- ✎ Hoe beoordelen de ouders de ontwikkeling van hun kind? Herkennen zij de zorgsignalen? Wanneer de zorgsignalen zwaarwegend genoeg zijn, stelt de groepsleerkracht een voorlopig schooladvies op, waarin de achterstanden of problemen in de ontwikkeling van de betreffende leerling zijn aangegeven.
- ✎ Hoe is de cognitieve ontwikkeling? De leerkracht geeft inzicht in de ontwikkeling op het gebieden van taal en rekenen aan de hand van toetsresultaten met behulp van het leerlingvolgsysteem (Esis).

Cognitieve indicatoren, zoals de scores van taal- en rekentoetsen zijn belangrijke indicatoren om een inschatting te kunnen maken van het functioneren van een leerling in de volgende groep. Begrijpend lezen en rekenen zijn leidend.

- ✎ Hoe is de gedragsontwikkeling? De leerkracht geeft inzicht in de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling met behulp van observatielijst en signaleringslijst. Attitudinale en sociaal-emotionele indicatoren, zoals welbevinden van kinderen, motivatie, zelfstandigheid, taakgerichtheid, zelfvertrouwen, concentratie en sociale vaardigheden beïnvloeden evenzeer het functioneren van een leerling in de volgende groep.
- ✎ Daarnaast geeft de groepsleerkracht aan of de ontwikkelingsproblemen groepsspecifiek of groepsafhankelijk zijn. Met andere woorden: kan de stagnatie in ontwikkeling alleen of vooral in de huidige groep worden begeleid of biedt een hogere groep dezelfde mogelijkheden?

Het voorlopig schooladvies wordt besproken in het zorgteam (intern begeleiders en directie). Op basis van dit intern overleg wordt het schooladvies indien nodig aangepast en/of aangevuld.¹²

B: Februari: eerste gesprek met ouders

Tijdens de reguliere oudergesprekken in februari brengt de leerkracht de eventuele doublure ter sprake bij de ouders. Inhoud van dit gesprek:

- ✎ evaluatie van de zorg van de afgelopen periode;
- ✎ argumenten van de leerkracht voor een eventuele doublure;
- ✎ voorlopige reactie van de ouders hierop;
- ✎ vaststellen van een nieuw plan van aanpak;
- ✎ ouders informeren over de procedure (overgangprotocol).

De leerkracht informeert de intern begeleider over de uitkomsten van het gesprek. Eventueel wordt een externe deskundige geraadpleegd, bijvoorbeeld: ambulante begeleider of logopedist.

C: April: tweede gesprek met ouders (+ eventueel IB-er als het een lastig gesprek wordt)

In april worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek. Doel van dit gesprek is een tussenevaluatie van het plan van aanpak en een voortgangsgesprek ten aanzien van de eventuele doublure.

Bij dit gesprek is op verzoek van de leerkracht(en) en/of de ouders de intern begeleider aanwezig. De leerkracht maakt van dit gesprek een verslag, dat door ouders wordt ondertekend voor gezien. De ouders ontvangen een kopie.

D: April: leerlingbespreking in het zorgteam

Indien groepsleerkracht(en) en intern begeleider van mening zijn dat doubleren voor de leerling wenselijk of noodzakelijk is, wordt deze leerling besproken in het zorgteam aan de hand van het schooladvies dat door de leerkracht is opgesteld.

De directie is eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van de juiste procedure en neemt uiteindelijk een definitief besluit.

E: Mei: derde gesprek met ouders (+ eventueel IB-er, directeur als het een lastig gesprek wordt)

De leerkracht nodigt de ouders opnieuw uit voor een gesprek over het uiteindelijke schooladvies: doubleren. Onderdeel van het gesprek is een plan van aanpak, waarin de leerkracht op hoofdlijnen aangeeft hoe de leerling in het volgende jaar wordt begeleid.

¹² Het advies wordt opgesteld aan de hand van een door de school vastgesteld model.

Het schooladvies en de gespreksverslagen worden opgenomen in het schooldossier van de leerling.

F: Juni: plan van aanpak / handelingsplan

De leerkracht stelt voor de eerste periode van het volgende schooljaar een plan van aanpak op, waarin aangegeven wordt op welk onderdeel, hoe, wanneer en door wie de leerling wordt begeleid.

G: Juni: schriftelijke bevestiging schooladvies

De ouders ontvangen van de directie de schriftelijke bevestiging van het schooladvies.

H: Oktober/november: evaluatiegesprek met ouders (met leerkracht + eventueel IB-er)

Na de zomervakantie, in oktober of november, vindt een evaluatiegesprek plaats van de groepsleerkracht met de ouders.
